

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

УДК 338.14

Гроза Аліна Миколаївна
аспірант кафедри економіки
Національного транспортного університету

ЕКОНОМІЧНИЙ СТАН МІЖНАРОДНОГО ТУРИЗМУ В УМОВАХ COVID-19

У статті визначено та узагальнено проблеми розвитку міжнародного туризму в світі в умовах COVID-19. Досліджено сучасний стан міжнародного туризму в умовах COVID-19. Розглянуто та проаналізовано основні цілі туристичних поїздок по регіонах світу. Виявлено основні проблеми економічної кризи в сфері туризму. Розглянуто основні засади розвитку міжнародного туризму. Зформульовані основні характерні ознаки сучасного світового туристичного ринку: високі темпи розвитку, значний вклад в зовнішньоторговий оборот, у ВВП, в забезпечення зайнятості населення. Обґрунтовано економічну важливість розвитку туризму та його вплив на економіку країн. Проаналізовано перспективи економічного зростання міжнародного ринку туристичних послуг. Наведено основні сценарії подальшого розвитку міжнародного туризму. Під час дослідження використано метод статистичного дослідження, метод порівняння, аналізу та синтезу, метод узагальнення.

Ключові слова (5-10): COVID-19, міжнародний туризм, галузь економіки, регіони світу, пандемія, сценарії розвитку, світова економіка, сфера послуг, відпочинок, економічне зростання.

Постановка проблеми. Основною метою дослідження в даній статті є розгляд головних аспектів відновлення міжнародного туризму в умовах COVID-19. До пандемії туризм займав близько 10-ту частину у рості світової економіки. Останніми роками галузь називали «глобальним двигуном», адже вона розвивалася значно швидше, ніж світова економіка загалом.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Роль та значення міжнародного туризму в розвитку економіки та стимулюванні процесів відновлення після COVID-19, а також підвищенні добробуту окремих країн і регіонів відображені в роботах зарубіжних і вітчизняних дослідників К.К. Камрі, Дж. Криппендорфа, Т. Ліндсей, Д. Маклеода, Е. Тоффлера, Дж.Р. Уокера, Р. Шарплей і Д. Телфер, В. Герасименка, Л. Гонтаржевської, В. Кифяка, О. Любіцевої, М. Мальської, А. Парфіненко, Т. Сокол, Т. Ткаченко, Л. М. Шульгіної та інших.

Мета статті. Дослідження впливу COVID-19 на міжнародний туризм, його стану та тенденцій відновлення.

Основні результати дослідження.

Міжнародний туризм являє собою одну з найцікавіших і динамічно розвинутих галузей економіки. Зі швидкими темпами розвитку міжнародного туризму з'явилася необхідність визначення ролі туризму в світовому госпо-

дарстві та в економіці окремих країн, виявлення його основних закономірностей та тенденцій розвитку. Наразі відпочинок та подорожі стали невід'ємною частиною життя населення всіх континентів і, як наслідок, у структурі витрат середньостатистичної сім'ї, витрати на туристичні послуги - це четвертий пункт після витрат на одяг, харчування, обслуговування автомобіля.

Розвиток ринку міжнародних послуг є одним із проявів глобалізації. Він охоплює значний сектор світової економіки. Під впливом розгортання процесів глобалізації та інтеграції, що відбуваються в сучасному світовому господарстві, дана тенденція стала характерною для багатьох країн світу. Виходячи з практики, сфера послуг є однією зі швидкозростаючих та найважливіших складових світової економіки. Так наприклад, у розвинених країнах світу частка сфери послуг у структурі ВВП перевищує 70%, у ній зайнято понад 60% робочої сили.

Не дивлячись на слабе економічне зростання в багатьох країнах, макроекономічну напруженість і високий рівень безробіття, протягом останніх років функціонування ринку міжнародного туризму, вдалося зберегти його відносну стабільність розвитку.

На рисунку 1 зображено основні цілі туристичних поїздок по регіонах світу. [4]

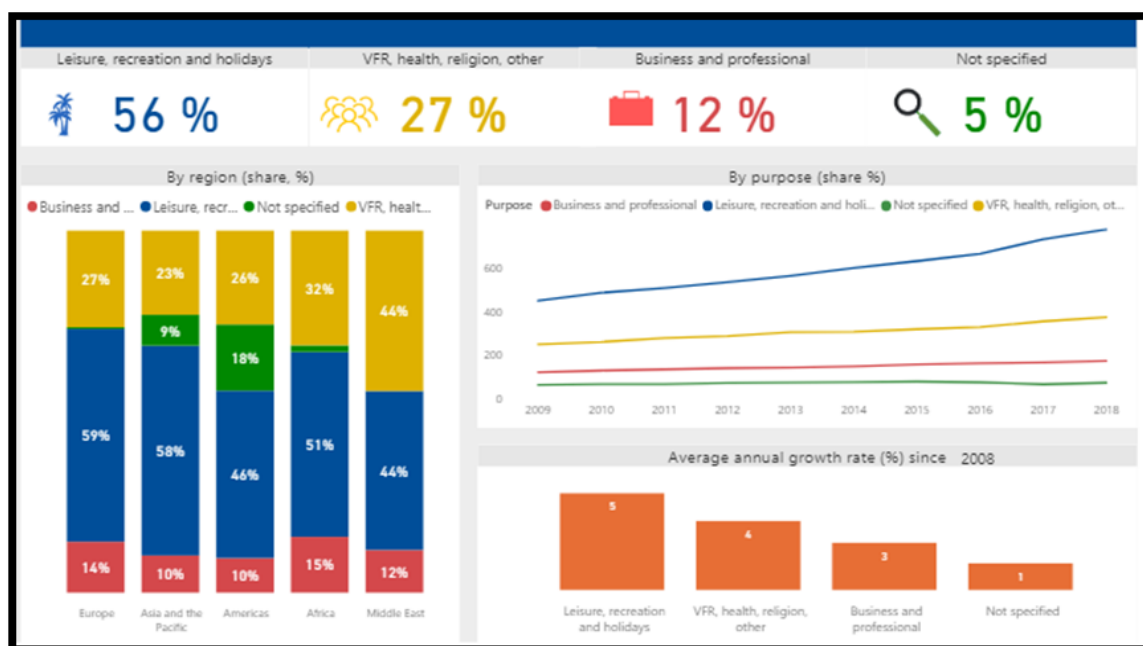

Рисунок 1 – Цілі туристичних поїздок в різних регіонах світу у 2019 році [4]

З рисунку 1 видно, що найбільше туристів - 56%, подорожують з ціллю дозвілля, рекреації та відпочинку, 27% туристів подорожують з метою лікування або оздоровлення або з релігійними цілями, 12% туристів подорожують з бізнес метою і лише 5% з іншими цілями.

Якщо подивитися на регіони світу, то згідно рисунку 1 на 1-му місці по поїздках з метою відпочинку та рекреації – Європа, на 2-му місці – Азія, на 3-му місці – Африка, на 4-му місці - Америка і на 5-му місці - Середній Схід. У подорожах з метою лікування або релігійною 1-ше місце посідає Близький Схід, з метою бізнес поїздок, 1-ше місце посіла Африка, з іншими цілями на 1-ше місці – Америка.

Всього в світі налічується 217 туристичних напрямків: сюди включають країни, території і острови. Сьогодні на всіх продовжують діяти обмеження на поїздки. А 156 держав і територій - а це 70% - повністю закрили свої кордони для міжнародного туризму. На сьогоднішній день ці заходи не були скасовані або пом'якшені ні на одному з напрямків.

У порівнянні з іншими основними секторами економіки туризм постраждав від пандемії COVID-19 в найбільшій мірою: через те, що країни закрили свої кордони, люди сидять вдома. Туризм є життєво важливий для мільйонів людей, зайнятих в цьому секторі, особливо в країнах, що розвиваються.

У Всесвітній туристичній організації відстежують заходи, прийняті з кінця січня, коли Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) оголосила COVID-19 надзвичайною ситуацією у сфері охорони здоров'я, що має міжнародне значення.

Згідно з наявними даними, в Європі міжнародний туризм був заборонений на 83% напрямків, в Північній і Південній Америці - на 80%, в Азіатсько-Тихоокеанському регіоні - на 70%, на Близькому Сході - на 62%, в Африці - на 57%.[3]

На сьогоднішній день перспективи економічного зростання залишаються невизначеними, зокрема:

1. Припускаючи, що пік епідемії в Китаї в першому кварталі 2020 року і спалаху COVID-19 в інших країнах виявляться слабкими і стримуючими, зростання в цьому році може бути знижено приблизно на 0,5% в порівнянні з очікуваним економічним прогнозом в листопаді 2019 року.

2. Згідно даних прогнозу, щорічний приріст світового ВВП в цілому до 2020 року впаде до 2,4% в порівнянні з прогнозованими в 2019 році 2,9%, причому є велика вірогідність, що зростання буде негативним в першому кварталі 2020 року.

3. Економічні перспективи щодо Китаю дещо переглянуті. У 2020 році зростання

уповільнилось - нижче 5%. І оскільки виробництво поступово повертається до рівнів, прогнозованих до початку спалаху COVID-19, очікується, що зростання має відновитися до більше ніж 6% в 2021 році.

4. Негативний вплив на довіру туристів, туристичний сектор, фінансові ринки і порушення ланцюгів поставок послуг та товарів призводять до припинення розвитку в усіх економіках G20 до 2020 року, особливо тих, що пов'язані з Китаєм, - Японія, Корея і Австралія.

5. Якщо наслідки спалаху COVID-19 зменшаться, вплив на довіру туристів та доходи від цілеспрямованих політичних дій в стабільних економіках зможуть посприяти зростанню світового ВВП до 3,25% в 2021 році.

6. Більш інтенсивна та тривала фаза спалаху COVID-19, який широко поширився в Європі, Азійському регіоні та Північній Америці, значно послабив економічні очікування. В такому випадку глобальний приріст може знизитися до 1,5% в 2020 році, що в два рази перевищує прогнозований темп спалаху COVID-19.[5]

Оскільки туризм є одним із найбільш постраждалих з усіх секторів, UNWTO визначила три можливі сценарії на наступні місяці. Залежно

від того, коли будуть зняті обмеження на проїзд, міжнародні приїзди туристів можуть знизитися на 60-80% до 2020 року.

Перспективи на 2020 рік були зменшені в кілька разів, оскільки спалах і невизначеність продовжують панувати. Поточні сценарії вказують на можливі падіння прибутків від 58% до 78% за рік. Вони залежать від швидкості стримування та тривалості обмежень поїздок та відключення кордонів. Наступні сценарії до кінця 2020 року ґрунтуються на трьох можливих датах поступового відкриття міжнародних кордонів.

Сценарій 1 (-58%), сформований на поступовому відкритті міжнародних кордонів та зменшенні обмежень на подорож на початку липня.

Сценарій 2 (-70%), сформований на поступовому відкритті міжнародних кордонів та зменшенні обмежень на подорож на початку вересня.

Сценарій 3 (-78%) ґрунтується на поступовому відкритті міжнародних кордонів та зменшенні обмежень на подорож лише на початку грудня.

На рисунку 2 зображені міжнародні прибуття туристів до кінця 2020 року: три сценарії.[4]

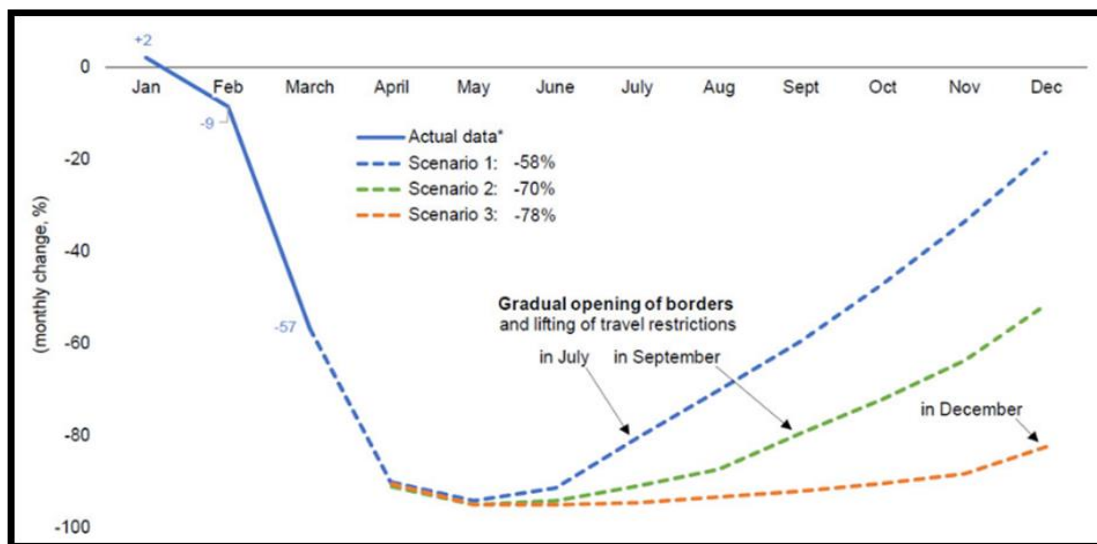

Рисунок 2 - Міжнародні прибуття туристів до кінця 2020 року:

три сценарії (місячна зміна,%) [5]

Сценарії, представлені в цій графі, не є прогнозами. Вони являють собою альтернативні щомісячні зміни в'їздів, засновані на поступовому відкритті національних кордонів та ска-

суванні обмежень на поїздки в різні дати, які як і раніше піддаються високій невизначеності.

За таких сценаріїв вплив втрати попиту в міжнародних подорожах може перекинутись на:

- втрата від 850 мільйонів до 1,1 мільярда міжнародних туристів;

- втрати від туризму від 910 млрд. до 1,2 трлн. дол. США від експорту;

- від 100 до 120 мільйонів прямих робочих місць в туризмі під загрозою.

Але, не дивлячись на такі прогнози, це далеко не найгірша криза, з якою стикається міжнародний туризм з початку рекордів (1950 рік). Вплив буде відчуватися в різній мірі в різних регіонах світу.

З огляду на викладене, урядам всіх країн світу потрібно діяти швидко і неупереджено, щоб подолати COVID-19 і його економічні наслідки. Потрібно забезпечити проактивні та ефективні заходи для попередження зараження COVID-19, а також ввести чітко спрямовану політику по підтримці систем охорони здоров'я та її працівників, а також захист доходів уразливих соціальних груп під час цієї пандемії. Підтримуюча макроекономічна політика може допомогти відновити довіру і сприяти відновленню попиту. Якщо будуть впливати негативні ризики, а зростання відбуватиметься на значно нижчому рівні протягом тривалого періоду, то необхідно буде здійснювати скоординовані багатосторонні дії для забезпечення ефективної політики в сфері охорони здоров'я, стримування і пом'якшення заходів контролю діяльності бізнесу.

Висновки та пропозиції.

Туризм, як і раніше, залишається однією з важливих галузей, що підтримують економіку й зайнятість у багатьох країнах світу. Відновлення туризму дозволить людям повернутися на робочі місця і забезпечить приплив коштів, необхідних для розвитку країн в цілому.

Внутрішній попит, як очікується, відновиться швидше, ніж міжнародний. Більшість експертів UNWTO очікують

побачити ознаки відновлення в останньому кварталі 2020 року, але в основному в 2021 році.

Виходячи з попередніх криз, відпочинок і подорожі повинні відновитися швидко, особливо поїздки для відвідування друзів і родичів, ніж ділові поїздки.

Отже, пандемія COVID-19 - це дуже несподівана ситуація в світі, що шокувала всіх, далекосяжні наслідки якої починають представлятися тільки сьогодні. Оскільки ця хвороба змінила життя багатьох людей та країн світу в цілому, порушила ринки і виявила компетенцію урядів, це призведе до постійних зсувів в економічній та політичній владі, які стануть очевидними лише з часом. Ймовірно, що пандемія COVID-19 зміцнить державу та націоналізм.

Уряди всіх країн приймають надзвичайні заходи для подолання кризи, і багато хто не захоче відмовлятися від нових повноважень, коли криза закінчиться. COVID-19 також прискорить перехід влади і впливу із Заходу на Схід. Це пояснюється різним ступенем реагування окремих країн, зокрема Південна Корея і Сінгапур відповіли оперативно, а Китай відреагував хоч і ефективно, але із запізненням - тільки після аналізу власних помилок.

Таким чином, однозначно можна сказати, що світова економіка вже знаходиться в рецесії, оскільки наслідки впливу пандемії COVID-19 на економічну активність все значніші. Більше немає сумнівів в тому, що найдовша глобальна експансія з високою ймовірністю закінчиться в цьому кварталі. Підтверджують це і більшість експертів, які сходяться на тому, що ситуацію вдасться швидко взяти під контроль, і вплив COVID-19 на світову економіку буде значним, але нетривалим. Передбачається, що зростання економіки стабілізується вже у другому кварталі 2020 року, хоча перший квартал, по суті, вже втрачено.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Дяченко Л. П. Економіка туристичного бізнесу / Л. П. Дяченко. — К. : Центр навч. літ-ри, 2007. — 224 с.
2. Бартошук О.В. Концептуальні підходи до формування стратегії розвитку туристичної галузі // Економічний часопис-XXI. - 2012. - №3-4. - С.38-41.
3. COVID-19: туризм більше інших галузей постраждав від обмежень, пов'язаних з пандемією. Новини ООН: веб сайт. URL: <https://news.un.org/> (дата звернення 10.07.2020)

4. UNWTO. Об'єднана Національна Всесвітня Туристична Організація: веб сайт. URL: <https://www.unwto.org/> (дата звернення 10.07.2020)
5. Мировой опыт. Украинская практика. Вестник МСФО №3: архив электронного издания. URL: <https://msfz.ligazakon.ua/> (дата звернення 10.07.2020)

Гроза Алина Николаевна

ЭКОНОМИЧЕСКОЕ ПОЛОЖЕНИЕ МЕЖДУНАРОДНОГО ТУРИЗМА В УСЛОВИЯХ COVID-19

В статье определены и обобщены проблемы развития международного туризма в мире в условиях COVID-19. Исследовано современное состояние международного туризма в условиях COVID-19. Рассмотрены и проанализированы основные цели туристических поездок по регионам мира. Выявлены основные проблемы экономического кризиса в сфере туризма. Рассмотрены основные принципы развития международного туризма. Сформулированы основные характерные признаки современного мирового туристического рынка: высокие темпы развития, значительный вклад во внешнеторговый оборот, в ВВП, в обеспечение занятости населения. Обоснованно экономическую важность развития туризма и его влияние на экономику стран. Проанализированы перспективы экономического роста международного рынка туристических услуг. Приведены основные сценарии дальнейшего развития международного туризма. Во время исследования использован метод статистического исследования, метод сравнения, анализа и синтеза, метод обобщения.

Ключевые слова: COVID-19, международный туризм, отрасль экономики, регионы мира, пандемия, сценарии развития, мировая экономика, сфера услуг, отдых, экономический рост.

Hroza Alina Mykolayivna

ECONOMIC SITUATION OF INTERNATIONAL TOURISM IN CONDITIONS OF COVID-19

The article identifies and summarizes the problems of international tourism development in the world in terms of COVID-19. The current state of international tourism in the conditions of COVID-19 is studied. The main goals of tourist trips to the regions of the world are considered and analyzed. The main problems of the economic crisis in the field of tourism are revealed. The basic principles of international tourism development are considered. The main characteristics of the modern world tourist market are formulated: high rates of development, significant contribution to foreign trade turnover, GDP, employment. The economic importance of tourism development and its impact on the economy is substantiated. Prospects for economic growth of the international market of tourist services are analyzed. The main scenarios of further development of international tourism are given. During the research the method of statistical research, the method of comparison, analysis and synthesis, the method of generalization were used.

Key words: COVID-19, international tourism, branch of the economy, regions of the world, pandemic, development scenarios, world economy, services sector, recreation, the economic growth.